

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) เพื่อศึกษาแหล่งความเครียดในงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ พยาบาลประจำการที่กำลังปฏิบัติงานใน 9 งานการพยาบาล สังกัดฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ คือ งานการพยาบาลผู้ป่วยพิเศษ งานการพยาบาลผู้ป่วยกุมารเวชศาสตร์ งานการพยาบาลผู้ป่วยอายุรศาสตร์ งานการพยาบาลผู้ป่วยสูติศาสตร์และนรีเวชวิทยา งานการพยาบาลผู้ป่วยศัลยศาสตร์ งานการพยาบาลผู้ป่วยออร์โธปิดิกส์ งานการพยาบาลผู้ป่วยผ่าตัดและพักฟื้น งานการพยาบาลผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยฉุกเฉิน และงานการพยาบาลผู้ป่วยทั่วไป จิตเวช จักษุ โสต นาสิก ลาริงซ์ ซึ่งมีระยะเวลาปฏิบัติงานตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป และไม่อยู่ในระหว่างการลาศึกษาต่อ ลาฝึกอบรม หรือลาคลอด จำนวนทั้งหมด 898 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่กำหนดไว้ข้างต้น โดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนประชากร (proportional stratified random sampling) (เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย, สิริพร ขัมภภิชาติ, และทัศนีย์ นะแสง, 2539) ตามขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณจากสูตรของยามานะ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 277 คน
2. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจาก 9 งานการพยาบาลตามสัดส่วนประชากร ดังแสดงในตารางที่ 1

3. นำรายชื่อพยาบาลประจำการในแต่ละงานการพยาบาลมาทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยการจับฉลากรายชื่อแบบไม่แทนที่ จนได้ครบตามจำนวนที่ต้องการ

ตารางที่ 1

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามงานการพยาบาล

งานการพยาบาล	พยาบาลประจำการ	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ผู้ป่วยพิเศษ	78	24
ผู้ป่วยกุมารเวชศาสตร์	106	33
ผู้ป่วยอายุรศาสตร์	130	40
ผู้ป่วยสูติศาสตร์และนรีเวชวิทยา	99	30
ผู้ป่วยศัลยศาสตร์	152	47
ผู้ป่วยออร์โธปิดิกส์	65	20
ผู้ป่วยผ่าตัดและพักฟื้น	100	31
ผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยฉุกเฉิน	94	29
ผู้ป่วยทั่วไป ๑	74	23
รวม	898	277

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล เกี่ยวกับ อายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน งานในหน้าที่พิเศษ และสถานที่ปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามแหล่งความเครียดในงาน ซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้นตามแนวคิดของ วีเลอร์และไรดิง (Wheeler & Riding, 1994) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 39 ข้อ แบ่งตามองค์ประกอบได้ 4 ด้าน คือ

1. ภาระงานมากภายในช่วงเวลาจำกัด	10 ข้อ ตั้งแต่ข้อที่ 1 ถึง 10
2. ปัญหาขององค์กรและการบริหารจัดการ	10 ข้อ ตั้งแต่ข้อที่ 11 ถึง 20

3. สัมพันธภาพระหว่างบุคคลไม่ดี

9 ข้อ ตั้งแต่ข้อที่ 21 ถึง 29

4. สภาพการทำงานและสิ่งอำนวยความสะดวกไม่ดี 10 ข้อ ตั้งแต่ข้อที่ 30 ถึง 39

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นคำถามปลายปิด ข้อคำถามทางลบทั้งหมด แต่ละข้อจะมีคำตอบให้เลือกเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ การเลือกตอบในแต่ละช่วงคำตอบให้ความหมาย ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	แหล่งนี้ก่อให้เกิดความเครียดในงานมากที่สุด
มาก	หมายถึง	แหล่งนี้ก่อให้เกิดความเครียดในงานมาก
ปานกลาง	หมายถึง	แหล่งนี้ก่อให้เกิดความเครียดในงานปานกลาง
เล็กน้อย	หมายถึง	แหล่งนี้ก่อให้เกิดความเครียดในงานเล็กน้อย
ไม่มี	หมายถึง	แหล่งนี้ไม่ก่อให้เกิดความเครียดในงาน/ ไม่พบแหล่งนี้ในปัจจุบัน

เกณฑ์การให้คะแนน กำหนดคะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้

มากที่สุด	4 คะแนน
มาก	3 คะแนน
ปานกลาง	2 คะแนน
เล็กน้อย	1 คะแนน
ไม่มี	0 คะแนน

การแปลผลคะแนน คัดจากค่าเฉลี่ยของคะแนนความเครียดในงานรายด้านที่ได้จากแบบสอบถาม ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
3.50 – 4.00	แหล่งนี้ก่อให้เกิดความเครียดในงานระดับสูงมาก
2.50 – 3.49	แหล่งนี้ก่อให้เกิดความเครียดในงานระดับสูง
1.50 – 2.49	แหล่งนี้ก่อให้เกิดความเครียดในงานระดับปานกลาง
0.50 – 1.49	แหล่งนี้ก่อให้เกิดความเครียดในงานระดับต่ำ
0.00 – 0.49	แหล่งนี้ไม่ก่อให้เกิดความเครียดในงาน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การหาความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม (content validity)

ผู้ศึกษานำแบบสอบถามแหล่งความเครียดในงานที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นและปรับปรุงแล้วไปหาความตรงตามเนื้อหา โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์ด้านการบริหารการพยาบาล 1 ท่าน อาจารย์ด้านการพยาบาลจิตเวช 1 ท่าน และผู้บริหารทางการพยาบาล 1 ท่าน ช่วยตรวจสอบความครอบคลุมและความชัดเจนของเนื้อหา ตลอดจนความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถาม มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability)

ผู้ศึกษานำแบบสอบถามแหล่งความเครียดในงานแต่ละด้าน ที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้กับพยาบาลประจำการ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ทุกงานการพยาบาลในโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแหล่งความเครียดในงานโดยรวมเท่ากับ 0.95 และความเชื่อมั่นด้านการะงานมากภายในช่วงเวลาจำกัด ด้านปัญหาขององค์กรและการบริหารจัดการ ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลไม่ดี และด้านสภาพการทำงาน/ สิ่งอำนวยความสะดวกไม่ดี เท่ากับ 0.91, 0.90, 0.92 และ 0.85 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษารั้งนี้ ผู้ศึกษาคำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ทำหนังสือผ่านผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษาสถาน ถึงคณบดีคณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. เข้าพบหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือ
3. นำแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยผ่านหัวหน้างานการพยาบาลของแต่ละงาน ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาเพื่อขอความร่วมมือ และนัดเวลาในการรับแบบสอบถามคืนภายใน 1 สัปดาห์

จากหัวหน้างานการพยาบาล ถ้าไม่ได้รับกลับคืนในเวลาที่กำหนดทั้งหมด ในการติดตามจะนัดเวลากันใหม่ ผู้ศึกษาใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่ วันที่ 19-31 สิงหาคม 2542

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับ มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของคำตอบ ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนจำนวน 272 ชุด คิดเป็นร้อยละ 98.19 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้

5. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Science for Windows) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2541) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์โดย การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ข้อมูลแหล่งความเครียดในงาน วิเคราะห์โดย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน